

**מהדורת יציאה לאור
דצמבר, 2017**

מכוונים גבוה
העיתון שמכוון אליכם

עריכה לשונית: תם לזין	עיצוב גרפי: יונתן כרמי	עורך ראשי: טומי ברצ'נקו	מנהלת החנות למשמעות: איריס ברבי	סמנכ"ל: סוזן ניירנס	מנכ"ל: גידי צור	יו"ר: גדי רוזנטל

נערך במסגרת החנות למשמעות
קיבוץ לוחמי הגטאות
הודפס באדיבות "דפוס המילה"

תוכן עניינים | מהדורת "יציאה לאור"

עמ' 3	דבר העורך טומי ברצ'נקו.....	
עמ' 4-5	כוונים וערכים גדי רוזנטל.....	
עמ' 6-7	וונדר סוזן – ראיון יונתן כרמי.....	
עמ' 8-10	כוון חדש ומסקרן טומי ברצ'נקו, תם לוין.....	
עמ' 11	הזקנה שראתה את האור בפרחים אדומים עמית הגלעדי.....	
עמ' 12-14	פינת אקטואליה מערכת מכוונים גבוה.....	
עמ' 15	בזכות הפייסבוק רונן גרינברג.....	
עמ' 16	התמודדות עם היציאה לאור גיתית אילוז.....	
עמ' 17	יציאה לאור לאורך ההיסטוריה כריס אוחנה.....	
עמ' 18	יציאתי לאור יותם זורע.....	
עמ' 19	תודות מערכת מכוונים גבוה.....	

דבר העורך | טומי ברצ'ניקו

כששמעתי בפעם הראשונה על כוונים, ידעתי שזו אגדה. ידעתי שאני רוצה להגיע לשם, ידעתי שהדבר שנקרא כוונים מקדם. מקדם יציאה של צעירים עם מוגבלות לשירות לאומי, מקדם אותנו כצעירים לעצמאות ומאמין בנו כמו שלא האמינו בנו ברוב המקומות. אבל מה הסוד של כוונים? מה כל חניך עמותת כוונים חווה? מה הכלים שהעמותה נותנת? האם לחניכים יש מספיק רווחה? האם גם המדריכים מקבלים מהחניכים?

את כל זאת ועוד, נבחן בעיתון בכתבות של כל העמותה, במאמרים בטורים ובסיפורים. נספר, ננהל דיון, נחקור ונגלה, נראה שאדם עם מוגבלות כן יכול לתרום לחברה ולא רק לקבל ולהיות מטופל. נראה שצעירים עם מוגבלות רוצים לגור עם שותפים בקהילה.

אנחנו נראה שאפשר ואנחנו יכולים, לא כקלישאה אלא באמת נראה שאפשר.

כוונים יצאה לאור השנה עם תכנית בחיפה של צעירים על הרצף האוטיסטי בסוף הקיץ, פגשנו את חלקם והכנו כתבה.

בנוסף ניגע בדבר הכי נוגע לנו אבל מבחוץ - מאבק הנכים. הכנו כתבה מעניינת וקצת שונה. בנוסף יהיו לנו שני סיפורים כי ספרות זה חשוב.

מקווים שעשינו עבודה עיתונאית ראויה.

כוונים וערכים - יו"ר עמותת כוונים | גדי רוזנטל

מתוך דבריו במסיבת סיום של מחזור י"ב של מכינת "כנפיים", 14.8.2017

בוגרים ובוגרות יקרים ויקרות, הורים ובני משפחה, צוות כיוונים המוכשר והמסור, אורחים. ערב של חג וחגיגה. המחזור ה-12 של עמותת כיוונים מסיים שנתיים של מכינה. מאמץ גדול אך כדאי, ציון דרך משמעותי בחייכם.

אני עומד כאן איתכם גם כיושב ראש העמותה, אך לא פחות גם כאדם שכל חייו עם מוגבלות, עם נכות.

מהזווית הכפולה הזאת אתייחס לכמה רעיונות העומדים בבסיס הפעולה של כיוונים ומנחים אותה.

הראשון: אדם עם מוגבלות יכול זכאי לנהל את חייו, גם אם נדרש לעזרה.

השני: חייו יכולים וצריכים להיות בקהילה, כזכות יסוד של אדם לחיות בתוך הקהילה ולא במנותק ממנה, וחובת הקהילה להכיל אותו.

**”אני עומד כאן איתכם
גם כיושב ראש העמותה
אך לא פחות
גם כאדם שכל חייו
עם מוגבלות, עם נכות”**

השלישי: ניתן לרכוש מיומנויות לצורך תפקוד שלם וטוב יותר בקהילה. (זה בעצם מה שעושים במכינות השונות של כוונים).

הרביעי: הזכות הזו לניהול חיים מלאים בקהילה כרוכה, הולכת יד ביד, עם חובות אזרחיות ומוסריות המוטלות על האדם עם המוגבלות כמו על כל אדם בחברה (גם בכך התנסיתם במסגרת השירות הלאומי, שבוע הנתניה ועוד).

אבל ברובד העמוק יותר עומדת השקפה די ברורה על מהותה של המוגבלות, מהותה של הנכות. על כך כדאי טיפה להרחיב. ההשקפה הזו אומרת שנכות אינה רק בעיה רפואית. כמובן שהרפואה חשובה, אך כשלעצמה תיתן רק תשובה חלקית מאד. הנכות היא גם, אולי בעיקר, נושא חברתי, נושא שביסודו עומד מאבק לשוויון ערך ולשוויון זכויות של אנשים עם מוגבלויות. זהו מאבק כנגד הדעה הקדומה, הסטיגמה, הבירוקרטיה השוחקת, הרואות באדם עם המוגבלות כקצת פחות מאדם שלם. במקרה של נכי הנפש הרבה פחות מאדם שלם. גישה זו רואה בנכות כמכת גורל. וכיון שבגורל מדובר, אזי פטורה החברה מלדאוג, להכיל, לתת זכויות אדם. מי כמונו יודע כמה משוללת יסוד הדעה הזאת, אך כמה מושרשת היא בחברה הישראלית. והלא איך אפשר אחרת לפרש את ההתנגדות לכך שקצבת הנכות תהיה כזו שתעניק לכל אדם עם מוגבלות את הזכות לחיים בכבוד לפחות בגובה שכר המינימום בישראל, כשהיום הוא פחות ממחציתו? קראתי שהיועץ המשפטי של הכנסת כתב בתגובה לעתירה, כי הנכים לא הוכיחו שאי אפשר להתקיים מהסכום הנוכחי. מעניין איך בדיוק הוא חושב שאפשר להוכיח את זה. ניתן להגיד שסוגיית קצבאות הנכות תחילתה בנכות הקצבאות, נכות המתקצבים. איך אפשר אחרת להסביר את העובדה שישראל מצויה במקום האחרון

במדינות המפותחות בעולם בשיעור התעסוקה והעבודה של אנשים עם מוגבלויות, והוא עומד על 13% בלבד? איך אפשר אחרת להסביר את הסיטואציה שבה 47%, כמעט חצי, מהאנשים עם מוגבלויות בישראל הם עם יותר ממוגבלות אחת, מה שקרוי ריבוי מוגבלויות, ואין בישראל אף יחידה ממשלתית אחת המטפלת בכך, לא במשרד הרווחה ולא במשרד הבריאות? וזהו רק אפס קצהו של הנושא. כן, זו בעיה של השיח

**”חייו של אדם עם מוגבלות
יכולים וצריכים להיות
בקהילה [...] וחובת
הקהילה להכיל אותו.”**

הציבורי, הדיון הציבורי על הקצאת משאבים, המאבק האזרחי המתמשך, רווי הכישלונות, גם עם הצלחות פה ושם. כמה מובן מאליו, כמעט טריוויאלי, זה נראה בערב הזה. כמה רחוק במציאות החברתית-כלכלית בישראל. למשוררת לאה גולדברג יש שיר יפה, קצת חידתי ולא ארוך, הנקרא "שלושה עמדו". אקרא אותו ואנסה מאד בקצרה לתת לו פרשנות מהפרספקטיבה של אנשים עם מוגבלויות, של כיוונים. בואו נניח כי השלם בשיר היא המציאות והמדיניות החברתית ביחס לאנשים עם מוגבלויות כאשר היא משלבת ומכילה אותם, מתאימה לערכים ולחזון של כיוונים. כאשר היא מדירה, מליאת סטיגמות ואפילו, אלו שברים.

- שלושה עמדו מול שבריו של שלם
חכם, שוטה וחולם.
אמר החכם:
- הן בדרך ישר אני בא
מעולם לא רוחם אל עולם לא נוחם
וידע לבי מה ניבא.
אמר השוטה
השלם עומד על כנו.
רק נדמה לי שהוא נשבר.
רק משום שאני שוטה
לא אוכל לתקנו.
ובכה החולם בידוע:
הלא שבר עם שבר
לא יחובר.
וכל שבר היה בידו
- לשלם
וחזר ונשבר.

שלושת גיבורי השיר עומדים מול המציאות הקשה, מלאת השברים, ושואלים עצמם האם ניתן לתקן אותה. נתחיל דווקא בשוטה. הוא אומר: הבעיה בכלל לא קיימת, הכל בסדר, אין כל שבר. במילותיו: "רק נדמה לי שהוא נשבר". אכן שוטה מהזווית הזו. החכם אדם פסימי הוא, חסר תקווה ביחס לאפשרות להיטיב עם מצבו של השבר בחברה הנעה בין חוסר הרחמים להעדר הנחמה. "מעולם לא רוחם אל עולם לא נוחם". פעמים רבות המציאות הקשה מצדיקה את תחזיותיו הקודרות. במילים שלו: "וידע לבי מה ניבא". אך איזו משמעות יש לחיים כאלו? האם תופעת כוונים, האם הערב הזה, לא טופחים קצת על פניו? והחולם בוכה, בראותו וביודעו את המציאות החברתית הקשה רוויית הסטיגמות, אך אינו עוזב. אינו מוותר על ניסיון להכיל, לשפר, ולו במקצת, את מצבו של השבר ולו עבור חלק מהאנשים. "וכל שבר היה בידו לשלם". המשוררת המפוכחת יודעת כי ההצלחה אינה מובטחת, ולעיתים גם השבר המתאחה חוזר ונשבר. ובכל זאת ההצלחות, כמו בערב הזה, שוות את המאמץ וההשקעה. יקירי, ברוח השיר של לאה גולדברג אאחל לכם כי ברגעי השבר, והם יהיו גם אם נקווה שלא רבים, לא תוותרו על החלום, על השלם יותר. וברגעים השלמים והטובים, ונאחל כי יהיו רבים כאלו, לא תשכחו את אלו שעדיין נותרו עם השברים, ויש להיאבק על זכויותיהם ועל שיפור מצבם. זהו מסע ארוך, לעתים רבות קשה וסיזיפי, אך אין ראוי ממנו ואין יותר ממנו לתת משמעות לחיים, להעשיר את סיפור חיינו ואת הסיפור שאנו מספרים לעצמנו על עצמנו. ערב נעים ומהנה לכולנו. מרגש הוא ודאי יהיה.

וונדר סוזן - ראיון אישי | יונתן כרמי

סוזן ניירנס, ממיסדי עמותת כוונים, מסיימת את תפקידה לאחר 14 שנים. בראיון גלוי לב היא מספרת על תחילת דרכה בעמותה, מה דעתה על מאבק הנכים ומהן תכניותיה להמשך.

הכרתי את סוזן בהיותי ילד 10, כשהיא ניהלה את "בית הגלגלים" בבוסתן הגליל. עברו שנים והחיים הפגישו בינינו שוב, הפעם כשאני חניך בעמותת כוונים. אני מגיע לראיון הזה בהתרגשות רבה.

צילום: עדן גורביץ'

סוזן, מה הביא אותך לתחום של עבודה עם אנשים בעלי מוגבלות?
גדלתי בבית שאמא הייתה עובדת סוציאלית בכירה, היא הקימה מערך דיור בקהילה לאנשים עם מוגבלויות, הבית היה מלא תמיד באנשים עם מוגבלויות שהגיעו כל הזמן לחוגים בבית, אבא העסיק בעלי מוגבלויות בחנות שלו, הוא לא היה צריך חוק בשביל זה – זה היה טבעי אצלו.

בתור נערה צעירה, לא נרתעת מאנשים עם מוגבלות?
בכלל לא. השכנים שלנו פחדו לבוא אלינו לברכה כי הם חשבו שמוגבלויות זה מדבק ושהברכה מזוהמת, ומאוד כעסתי על זה. בגיל 15 עליתי לארץ, עבדתי בכיתה משלבת ולמדתי מזה על החוקים והזכויות שמתייחסים לבעלי מוגבלויות. הלכתי ללמוד עבודה סוציאלית ושילבתי את זה עם אהבתי לחקלאות, וככה הגעתי לתכנית בקיבוץ כישורית במשגב. שם הכרתי את גידי, לימים מנכ"ל כוונים. ביחד הקמנו את בית הגלגלים. היה לי מאוד חשוב ליזום שם.

ספרי לנו על ההתחלה של כוונים.
הייתי בוועדת המייסדים של כוונים, בעיקר הסתכלתי מהצד. בהתחלה למכינת כנפיים לא היה מקום משל עצמה, לכן הם עברו לגור בבית הגלגלים לחודשיים, דבר שגרם לי להרבה כאב ראש, אבל אהבתי את זה. יש לי סיפור מצחיק – יום אחד ענה אחד החניכים לטלפון ואמר "שלום, מכינת כנפיים?" מנכ"ל בית הגלגלים ממש כעס, כי זה היה טלפון של המבנה של בית הגלגלים.

אחרי שישה חודשים, במקביל לעבודה בבית הגלגלים, עברתי לכוונים בתור רכזת שירות לאומי ואשת צוות. זאת הייתה עבודה קשה מאוד, עשיתי הסעות, קניות, בישולים, שיחות אישיות וטיולים. אלה היו חודשיים מרתקים.

אני יודע שהיו לא מעט רגעים מפתיעים בעמותה. ספרי לי על רגע כזה?
חניכה בעמותה ז"ל, הייתה מאושפזת בירושלים הרבה זמן, יום חמישי אחד הצענו לחניכים לנסוע לירושלים לבקר אותה באופן ספונטני. להפתעתי הרבה, לאף אחד לא היה שום תירוץ, כולם הסכימו! הייתי בטוחה שלכולם יהיו תירוצים לא להגיע. נסענו לבקר אותה, בסוף גם מאוד נהנינו. רציתי בעצם שהם יבקרו את חברה שלהם ולא יחשבו רק על עצמם, שידאגו גם לאחר. זה ממש הפתיע אותי שעשינו את זה בספונטניות ובהסכמה מלאה.

איפה את רואה את כוונים בעוד 5 שנים?
בחלום שלי, אני רואה את הבוגרים במקומות שרק הם בחרו - ילדים, עבודה, נישואים. אני רואה את כוונים כעמותה מובילה, שעושה שינויים לפני כולם, אני רוצה שכוונים תהיה ידועה בכל מקום כעמותה הטובה ביותר.

”אבא שלי העסיק בעלי מוגבלויות בחנות שלו, הוא לא היה צריך חוק בשביל זה – זה היה טבעי אצלו.”

בחודשים האחרונים מאבק הנכים בארץ עלה לכותרות פעמים רבות. מה את חושבת עליו?
אני מבולבלת מההתקדמות של המאבק, גם ארגוני הנכים בתוך עצמם לא אחידים בדעותיהם על ההסכם בנוגע לשכר המינימום, וזה מאוד מבלבל שאין קונצנזוס גם בקרב הנכים. יש הרבה חוקים לשילוב אנשים עם מוגבלויות בשוק העבודה, אבל בפועל אני לא רואה תוצאות. לחיות בעוני בגלל שאתה נכה זה לא תקין. זה עניין של תפיסות חיים, צריך לגדל דור חדש שיידע איך להתמודד עם זה.

” בחלום שלי, אני רואה את
הבוגרים במקומות שרק
הם בחרו - ילדים, עבודה,
נישואים.”

מה את לוקחת איתך מכוונים?
מלא גאווה, אהבה שהאנשים בעבודה נתנו לי, וכמובן גם הרבה מאוד שיערות לבנות ולחץ דם. אני קצת עצובה אך מאמינה שהדברים שעברתי פה יובילו אותי בהמשך.

” לחיות בעוני בגלל
שאתה נכה זה לא
תקין.”

מה התכניות שלך להמשך?
אני הולכת להתנדב, לעבוד קצת עם בעלי בעסק שלו, לעשות דיאטה ובעוד ארבעה חודשים טיול קרוואנים באמריקה.

מה את מאחלת לעצמך?
בריאות, נכדים, שמחת חיים, ותחושת משמעות.

תודה רבה סוזן, בהצלחה בהמשך.

כיוון חדש ומסקרן | טומי ברצ'נקו, תם לוין

השנה עמותת כוונים הקימה את מכינת כנפיים לצעירים על הרצף האוטיסטי וההתרגשות רבה מאוד. כוונים יצאה לדרך לא מוכרת, לא ידועה ושונה, אבל עם אומץ רב, הן מצד העמותה והן מצד החניכים – לצאת מהבית לחיים עצמאיים ללא צל של ההורים, להתחיל להתמודד לבד כמו כל אחד, לקנות בסופר כמו כל אחד, לבשל כמו כל אחד, לכבס, להיות חלק מעמותת שירות לאומי וכן מהחברה הישראלית, לא להיות בטיפול בכל מיני מקומות אלא להיות עצמאי, ללכת לעבודה וכו'. יצאנו לשמוע את החניכים תומר, אלונה וארד, ואת החוויה שלהם במכינה.

”עד שלא יהיה לך ילד

כזה, לא תבין מה זה

צרכים מיוחדים

”כשהציגו לי את המכינה,

חשבתי לעצמי -

מי יחשוב לנסוע מירושלים

לחיפה בכלל?

ארד מספר שהוא היה מאוד תלתי, מאוד תלוי באבא, הוא לא היה עצמאי ותמיד היה נעזר במישהו מהמשפחה. בעזרת המכינה הוא התחיל להיות עצמאי, כיום עושה שירות לאומי בבית החולים רמב"ם בחיפה, מתכנן בקרוב לעשות תיאוריה וגם מסתדר בכוחות עצמו בתחבורה הציבורית ללא תלות באבא. כמה משפטים מהראיון עם ארד שאנחנו התחברנו אליהם באופן אישי:

”כיף לגור מחוץ לבית, בקרוב נשאר גם שבתות... זה היה רעיון שלי שהצעתי לקבוצה”

”אם מישהו היה אומר לי משהו, הייתי אומר לו - עד שלא

יהיה לך ילד כזה לא תבין מה זה צרכים מיוחדים”

ארד מראה שטוב לו וגם עושה דברים כמו כל אחד. הוא נשמע מרוצה ועצמאי ועושה דברים בעצמו עם עזרה קלה.

”היה קשה לעזוב את הבית”

”כשהציגו לי את המכינה, חשבתי לעצמי - מי יחשוב לנסוע

מירושלים לחיפה בכלל?”

”המכינה עוזרת לעבור ממסגרת של בית למסגרת עצמאית”

תומר התחיל את השירות הלאומי שלו בחנות למשמעות ולאחרונה עבר לעשות שירות בסניף של מכבי אש בחיפה. הוא מספר על הסדנאות וההווה של המכינה, מתאר בעיקר קושי ביציאה מהבית, אבל עם זאת משדר שטוב לו ושהוא יכול לצאת לחיים עצמאיים, מראה שהוא כבר ידע את המיומנויות והמכינה רק משפרת אותן ואת ההתמודדות עם חיי קבוצה.

”המכינה עוזרת לעבור

ממסגרת של בית

למסגרת עצמאית.

”אתה יותר תלוי בעצמך, אין לך את אמא ואבא שיעשו בשבילך דברים, בין אם זה לעשות קניות או לבשל או לנקות את הבית. זה קשה, אבל עם הזמן מתרגלים”

אלונה בתחילת השנה עשתה שירות לאומי בחנות ועברה לא מזמן לבית החולים רמב"ם בחיפה. בהתחלה היא לא חשבה על כוונים, היא הייתה עם הרבה מחשבות והייתה מלאת חששות (טבעיים), ואחרי חודש כבר התרגלה. היא הולכת לחוגים וכבר נוסעת לגמרי לבד בתחבורה ציבורית. היא יוצאת לעצמאות עם קשיים, עם הרבה דברים שהיא מתמודדת איתם. עם היציאה מהבית היא

מתמודדת ומצליחה להיות עצמאית, אבל היא מרגישה שהשכנים לא מעריכים את זה אלא מסתכלים עליה כעל מישהי חולה.

דיברנו עם קטי מנהלת התכנית כדי לשמוע מהצד של העמותה עם מה מתמודדים בתכנית החדשה.

תוכלי לספר את סיפור ההקמה?

כן. זה סיפור מאוד ארוך. הרעיון למכינה על הרצף עלה כבר לפני כמה שנים, לפני שנה וקצת קיבלנו אישור לפתוח את המכינה. היו לנו "חבלי לידה" מאוד קשים שגרמו למכינה להיפתח רק השנה בספטמבר, וכרגע אנחנו תכנית "פיילוט", התנסות.

ספרי על מכינת כנפיים על הרצף בחיפה, מה דומה לשאר התכניות בכוונים ומה חדש?

אני חושבת שהמטרות באופן כללי מאוד דומות, נראה לי שכל מי שמגיע למכינות כנפיים הרצון שלו זה בסופו של דבר לצאת מהבית ולקבל כלים לעצמאות. ההבדלים העיקריים זה שאנחנו לומדים לאט לאט את הצרכים תוך כדי עשייה, וגם שהחבר'ה גרים בחיפה, אין איזה מעבר משנה א' לשנה ב' מבחינת מיקום. יש שוני בכך שאין להם נכות פיזית אז יש דברים שאנחנו פחות צריכים לשים עליהם את הדגש כמו הבישול למשל. בעיקר מה שמשותף למכינות זה שפתאום לחניכים גם יש את הקבוצה החברתית של חבר'ה בני גילם שנמצאים איתם.

כמה חניכים יש במחזור א'?

כרגע חמישה, השישי יצטרף אני מקווה בחודש הקרוב. מחזור קטן.

ספרי על הלוח"ז שלכם.

ימי ראשון אלו ימי התארגנות לקראת השבוע, יוצאים לקניות ומבשלים. בימי שני כל אחד בוחר לעצמו קבוצה או חוג שהוא רוצה להיות פעיל בו. יש לנו שני חבר'ה שרצים באתגרים, אחד שהתחיל שיעורי גיטרה, כל אחד עם התחום שמעניין אותו. ימי שלישי אנחנו עוברים סדנאות ואז יש לנו ערב חופשי, בימי רביעי יש לנו סדנת פלייבק טיפולי עם עופר ואנחנו גם מנקים את הדירה. בימי חמישי אחרי השירות הם נוסעים הביתה.

החניכים עצמאיים?

כן, יש תחומים שחבר'ה שמגיעים אלינו עוד לא למדו, ואז צריך ליווי ותמיכה, אבל כן אני חושבת שהם עצמאיים.

כמו מה?

למשל יש כאלה שאין להם בעיה להסתדר בתחבורה ציבורית, ויש כאלה שצריכים יותר עזרה לבדוק קווים ולקבל ליוויים בפעמים הראשונות. גם בבישול למשל – כל נער בן 18 לא יודע ממש לבשל אז צריך ללמוד, להתחיל מאפס, יש חלק שיודעים יותר וחלק שצריכים עדיין עזרה, זה מאוד נורמטיבי, כנ"ל לגבי כביסה. אין הרבה בני 18 שיודעים לבשל, לכבס ולנקות בעצמם, זה לא קל.

מה הפתיע אתכם? מה כוונים לומדים?

שאלה טובה.. אני חושבת שעוד לא ממש הופתענו ממה שספציפי, לכל אדם בלי קשר לאבחון שלו יש את הצרכים שלו והכלים שהוא צריך כדי להצליח בחיים. זה מאוד נקודתי, אז אני תמיד לומדת דברים חדשים בעבודה מול כל חניך שאני מלווה.

מה הקשיים?

קודם כל אנחנו רק חודש וקצת עובדים, הקושי הכי גדול שאנחנו מתמודדים איתו כרגע זה היציאה מהבית, כל אחד חי עד גיל 18-19 עם הבית שלו וההרגלים והמשפחה, פתאום לצאת למקום שדורשים ממך לעשות ולנקות ולבחור חוג וכו' – זה מאוד אינטנסיבי, תקופת ההסתגלות היא לא פשוטה בכלל. אני לא רוצה לקרוא לזה קושי, זאת יותר התמודדות שאנחנו עוברים כקבוצה.

איך ארגונים מהתחום קיבלו את התכנית?

האמת היא שאני לא יודעת, אני חושבת שכן קיבלו באהבה ובשמחה גדולה, אין הרבה תכניות בארץ שנותנות מענה לצרכים בתחום הזה ובאזור שלנו כמעט אין בכלל.

יש בשדרות, לא?

כן, יש בשדרות ובקריית שמונה, לדעתי צריכות להיות עוד – גם במרכז, כמה שיותר בעיני יותר טוב.

יש המון ביקוש.

נכון.

איך השכנים קיבלו אתכם?

יש לנו שכן אחד שבהתחלה הוא לא הבין מי אנחנו בדיוק, ויצרנו איתו קשר טוב ועכשיו יש לנו יחסי שכנות טובים, מדברים ומשוחחים, קיבל את זה יפה.

” הקושי הכי גדול

שאנחנו מתמודדים

איתו כרגע זה

” היציאה מהבית

מה עוד את רוצה להגיד?

אני רוצה להגיד שתהיה לנו שנה מוצלחת וטובה ואני מקווה שכל אחד בדרך האישית שלו ובתכנית שלו בעמותה יצליח להגשים את המטרות שלו. אני שמחה מאוד שהתכנית יצאה לדרך, זה מאוד מרגש אותי ברמה האישית, ושיהיה לנו בהצלחה.

יש לך ציפיות להמשך?

אני מצפה שהתכנית תגדל, אפילו לכמה דירות, ושלאט לאט יהיו עוד מענים בשטח.

האם את חושבת שחניכים אחרי המכינה ישתלבו בחברה?

כן, אין לי ספק אפילו.

הזקנה שראתה את האור בפרחים אדומים | עמית הגלעדי

היא ישבה על ספסל בגן הציבורי. כל רכושה בעולם הסתכם בכמה שקיות ניילון מלאות בגדים ישנים, ובספר מצהיב של אגדות.

כשעובר אורח שאל אותה מדי פעם אם היא צריכה עזרה, היא ענתה שהגמדים עוזרים לה. זו הייתה הכללה, כמובן: לא כל הגמדים עזרו לה. רק חלקם.

היא זכרה במטושטש שהיה לה בן. אולי בת. בעצם חתול.

ראיתי אותה פעם מעיפה עפיפון קטן ביד רועדת.

היה לה סוד, לזקנה הזאת. היא ראתה את האור בפרחים אדומים.

וכשאתה רואה את האור בפרחים אדומים – כל העולם הופך לאור.

העצים הגבוהים. התולעים. בני האדם. גלי הים. הסירים. העיתון

של אתמול. החלום של מחר.

הכל אור, מקצה העולם ועד קצהו.

גם אני, הקטן, שכותב את המעשייה המופרכת הזו בלב החושך, גם אני אור.

וכך גם אתה, הקורא.

(בארץ רחוקה – רחוקה, אולי ביקום מקביל, זקנה יפהפייה מחייכת עכשיו).

פינת אקטואליה | מערכת "מכוונים גבוה"

מאבק הנכים

בישראל יש כמיליון וחצי אנשים עם מוגבלות שמתקיימים מקצבה של אלפיים ושלוש מאות שקלים (במקרה הטוב), מתוכם רק מחצית יוצאים לעבודה. רק תשעה עשר אחוזים מתוך בעלי המוגבלויות הם בעלי השכלה אקדמית.

אתם יודעים ומכירים כמה עלויות המחייה של אדם עם מוגבלות עולה. עבור מטפל אישי – מינימום 5,000 שקלים בחודש, ללא פנסיה, דמי ביטוח לאומי, ביטוח בריאות ואוכל. ביטוח לאומי משלם 4,000 שקלים רק למי שתלוי באדם אחר לחלוטין ובכל שעות היממה. מכשיר שמיעה למשל, נע בין ארבעה אלף שקלים (למכשיר פשוט) ועד שמונה עשר אלף (למכשיר איכותי). שתל ממומן רק עד גיל שמונה עשרה.

יש עוד המון עזרים - עזרי מטבח, תוספי תזונה, ציוד רפואי וכו'. אחרי כל זה מה עם המחייה הבסיסית, אוכל, שתייה, דירה?

יצאנו לבדוק מה קורה עם חניכינו הבוגרים של העמותה, כדי להבין לעומק מה באמת המצב של אנשים בעלי מוגבלות שמקבלים קצבת נכות כללית בשילוב עם עזרת העמותה. המצב הוא כזה: יש עזרה לא קטנה מהעמותה לדיירים בתכנית הבוגרים. העמותה מסייעת כמובן עם עלות השתתפות ושכר דירה, על פניו נראה טוב.

אבל עלו מהחניכים כמה רצונות ואמירות שהם רוצים לצאת לעבודה ולהרוויח יותר, שזה לא מספיק, שהכסף ממנו הם חיים לא תואם את הצרכים שלהם או את הרצונות שלהם. מסתמן הדחף לצאת לשוק העבודה ולהיות חלק ממנו, וכן להיות כמו כולם. חברי תכנית הבוגרים של כוונים מראים תמיכה במאבק.

המאבק נמשך והרצון הוא ברור - לחיות בכבוד.

”אנחנו לא מבקשים צדקה,

אנחנו מבקשים צדק

”

”שכר המינימום עולה והמחירים

עולים, ורק הקצבאות של

הנכים לא עולות.

”

בנוסף רצינו לשמוע קולות מהשטח במאבק ודיברנו עם אחת המובילות.

שלום מיכל. אנחנו עושים כתבה על מאבק הנכים, כתבה מאוד אקטואלית, אז רצינו לדבר איתך. ספרי קצת על הפעילות שלך?

אני פועלת ברשתות החברתיות ובפייסבוק. אני רוצה להעלות את קצבת הנכות, שאנשים יוכלו לחיות בכבוד. לא באמת מייצגים את כל הנכים, לא באמת נותנים מענה רציני לבעיה של הנכים, כי אף אחד לא יכול לחיות מ-2,342 שקלים בחודש, שכר המינימום עולה והמחירים עולים, ורק הקצבאות של הנכים לא עולות. יש הרבה דיסאינפורמציה מהממשלה – אומרים שהנכים מקבלים המון כסף וזה לא תמיד נכון, מתכוונים בעיקר לנכי משרד הביטחון, סכום הבסיס של נכה ממוצע הוא עדיין 2,342 שקלים בחודש. אמנם ככל שהליקויים הרפואיים יותר רציניים האדם מקבל יותר כסף מביטוח לאומי, אני למשל מקבלת 2,700 שקלים בחודש ועוד קצת תוספות ממשרד הבריאות, אבל למשל את הקלנועית שלי קניתי בעצמי כי היא לא כלולה בסל הבריאות. זה כלול רק עבור מי שיש לו לקות בידיים, מי שאין לו לקות בידיים כמוני יכול לקבל כיסא גלגלים לא ממונע, או לקנות קלנועית

בכספו. האפליה הכי גדולה היא שהליקויים הרפואיים לא תמיד משליכים על היכולת לצאת לעבוד, ולכן הקצבה לא צריכה לרדת אם אדם יוצא לעבוד. אין פה שום מחשבה על האנשים שבמצוקה. צועקים על הנכים "לכו לעבוד". אני לא יכולה לעבוד, בגלל הטרשת שלי אני מתעייפת מהר, כשעבדתי היו לי חובות לביטוח לאומי בגלל שקיבלתי קצבה תוך כדי שעבדתי והרווחתי יותר מ-2,800 שקלים, זה מכניס את הנכים למעין "כלא" כלכלי ומגביל אותנו. נכים שצריכים מטפל צריכים לשלם המון כסף, אנשים כאלה כבר נכנסים לגירעון של 5,000 שקל בחודש עוד לפני ההוצאות על המחיייה. זה לא מאפשר לאנשים לחיות! זאת המחאה בעצם, הרי שילמנו ביטוח לאומי כל החיים – 80% מכלל הנכים נולדו נכים ושילמו לביטוח לאומי כל חייהם. אנחנו לא מבקשים צדקה, אנחנו מבקשים צדק.

איך המדינה מעיזה לומר לך שלא מגיע לך להתנייד?
לא מגיע לך להתנייד, לא מגיע לך לעבוד, לא מגיע לך לקבל דיור, לא מגיע לך לחיות.

למה בעצם?

אולי כדי לחסוך כסף. כי הם יכולים. כי הנכים הם "חלשים" הם "חולים", אין להם כוח והם לא מאוחדים. הממשלה לא יכולה לדאוג לכולם אם אין ארגון אחד יציג, שיגיד "אלה הדרישות שלנו ואני יכול לחתום עליהן בשם כל הנכים", יש רק כל מיני קבוצות שהתארגנו בעצמן, וזה מאוד קשה.

” או שאתה רוצה לשקם

מישהו או שאתה רוצה

להמשיך להתעלל בו

”

אז למה המאבק שלך הוא רק על הקצבה?

המאבק שלי נלחם על הדברים הבסיסיים, הנכים שמאבדים חלק מהקצבה בשל היציאה לעבוד. יש עוד הרבה מאבקים – על הניידות, על האביזרים.. אנחנו נלחמים על הקצבה הבסיסית, של אנשים שנקבע להם אבדן כושר עבודה, שצריכים כסף לתרופות ולאוכל. אני צריכה לקחת חצי מנה מהתרופות שלי כי אין לי מספיק כסף? זה הכי בסיסי. עם השאר נתמודד אחר כך. כמו כן, אחת המטרות זה להילחם למען פגועי נפש שלא קיבלו שום העלאה בקצבה מאז 2002.

למה לדעתך יש התנגדות בקרב הנכים לחוק לרון?

זה חוק נוראי, זה חלק מאוד גדול במאבק, לבטל את החוק הזה. זה כלא כלכלי שקוף לגמרי אבל קיים, והוא הכלא הכי נוראי שיש. זאת אפליה לפי רמת נכות רפואית ולכן "נכים שקופים" לא נכללים בעזרה עם הקצבאות ועם האביזרים.

יש נכים בעלי עבודות מכובדות מאוד שמקבלים שכר מכובד מאוד, אז למה לא להסתפק בזה?

מי שיכול לעבוד ולהרוויח כסף אין לי בעיה, שיעבדו. אני לא יכולה כבר לעבוד ולי זה מאוד מאוד קשה. זה פוגע בנכים כמוני שאיבדו את היכולת לעבוד. יש נכים שיכולים לעבוד רק דרך תעסוקה נתמכת ומקבלים סכומים שאתה כבר לא יכול לקנות בהם אפילו מסטיק.

חוק לרון מתייחס גם לתעסוקה נתמכת?

תעסוקה נתמכת לפעמים כוללת עבודות מכובדות מאוד אבל שמעתי סיפורים נוראיים ומסמרי שיערות על היחס במקומות עבודה, קובעים להם הכל, ברמה של מתי ללכת לשירותים. או שאתה רוצה לשקם מישהו או שאתה רוצה להמשיך להתעלל בו וכרגע המדינה בוחרת להמשיך להתעלל, לא נותנת לאף אחד להשתכר בכבוד. יש למדינה אינטרס שהנכים ימשיכו להיות עניים, "מסכנים", חסרי כל. אני לא מבינה את הרצון הזה. באופן אישי, אם היה לי יותר כסף, הייתי מנסה לשקם את עצמי ולעשות עוד טיפולים, אבל אין לי את הכסף הזה כרגע.

מה דעתך על נכים שמרוויחים יפה מאוד? האם הם צריכים העלאה?

אין לי התנגדות לחוק שמדבר על השוואת כל הקצבאות לשכר המינימום בהתאם להכנסה, מי שיש לו ביטוח סיעודי וקצבאות של אובדן כושר עבודה ותוספות על התניידות, לא בהכרח צריך לקבל ההעלאה בקצבה, קודם שיקבלו מי שאין להם תוספות בכלל והכנסות קבועות.

מסכים לגמרי.

אני שמחה לשמוע, אני חושבת שזה קונצנזוס בקרב ציבור הנכים, שקודם כל מי שצריך לקבל העלאה בקצבה זה לא בהכרח מי שיש לו נכות רפואית "קשה" יותר אלא מי שלא מקבל הכנסות ממקורות אחרים, כמו אנשים שאין להם את היכולת לעבוד.

האם בתקשורת כשמספרים שאדם נכה צריך לקנות בעצמו כיסא גלגלים, זה לא קצת "ניפוח"?
לא, כי למשל כיסא ממונע מגיע רק למי שיש לו נכות בידיים ולא יכול להסתדר עם כיסא ידני.

כיסא גלגלים מגיע מהמדינה.

כן, כיסא ידני מגיע למי שיכול לעשות שימוש בידיים. אני טכנית יכולה כי אין לי לקות בידיים, אבל בגלל הטרשת שלי אני מתעייפת. אני צריכה להיות עם המשפחה, להסתובב, לצאת לקניות - המון דברים שדורשים ממני מאמץ ולכן כיסא ידני שמגיע לי מהמדינה לא מספיק בשבילי. הייתי חייבת להתנייד אז קניתי קלנועית. אני לא ממש יודעת ולא מתעמקת בנושא של אביזרים, אלא בקצבאות, כי זה הבסיס. אם תהיה קצבה סבירה יהיה אפשר לעשות עם זה דברים, להתקיים.

” כולנו שווים. אין הבדל

בין אדם רגיל לאדם נכה

וגם בין נכה לנכה ”

מה ה"פיתרון האידיאלי" מבחינתך? מה השאיפה לדעתך במאבק?

המאבק הזה נוגע רק בהשוואת הקצבאות לשכר המינימום וביטול חוק לרון, שני הדברים האלו יעזרו לנכים להגיע לרמת חיים מינימלית, מעבר לזה מי שיכול לעבוד יכול להגיע לשכר הממוצע במשק ואפילו מעליו, בלי קשר לנכות שלו, זה עניין של שוויון שזאת הזכות הבסיסית של כל אזרח.

מה המסר שלך?

המסר שלי הוא קודם כל – נכים הם אנשים, עם מגבלה, וכמו כל האנשים יש להם הוצאות. כולנו שווים, אין הבדל בין אדם רגיל לאדם נכה וגם בין נכה לנכה, לכן שכר המינימום צריך להיות שווה לכולם.

מיכל תודה רבה רבה ונמשיך לפעול למען שוויון.

בזכות הפייסבוק | רונן גרינברג

"שיר נולד בחושך כמו אדם
והוא רוצה אור
והוא רוצה
שיר נולד באושר כמו אדם
והוא מוצא אור יום
והוא מוצא"

("כמו אדם" נתן זך)

ומה קורה לשיר שלא רואה אור יום? שנשאר שכוח במגירה או אבוד במחשב?

רגע הלידה הוא היציאה של התינוק לאורו של העולם. גם שיר וסיפור מתחילים לחיות כשהם עוברים מרשות היחיד שכתב אותם לרשות הרבים, כשהם יוצאים לאור. יש ספרים הנידונים לחיי בדידות, מעטים קוראים אותם ועוד פחות מכך מדברים עליהם. לעומת זאת יש יצירות ספרותיות הזכות לחיים משמעותיים, רבים קוראים אותן ומרבים להתייחס אליהן, הן כל כך נוכחות בתרבות, כך שגם מי שלא קרא אותן מסוגל לצטט מהן.

בעבר הוצאה לאור של מלים כתובות הייתה כרוכה בהוצאה כספית גבוהה, כך שהייתה שמורה לעשירים, שליטים או בעלי כשרון מיוחד שהצליחו למצוא לעצמם מקור מימון. היום כל אחד יכול להפיץ את דבריו בעולם, בקלות ובמהירות. כל אחד המעלה סטטוס בפייסבוק מעביר את המלים שלו מרשות היחיד לרשות הרבים. בדיוק כמו במקרה של הספרים, כך גם רוב הסטטוסים בפייסבוק נשכחים ונעלמים בים המלים, אך בודדים, יחידי סגולה, זוכים לפרסום ומעוררים הדים. בעבר נדרש מאמץ מיוחד לפרסם ברבים דברים כתובים, היום נדרש מאמץ מיוחד לשמור אותם לעצמך.

"בסוף אתה תצא לעולם
ומיד אתה תרגיש כאב
אור חזק מכה בפנים
ואתה מתחיל להיות רעב"

("עטוף ברחמים" אהוד בנאי)

לא בחרנו להיוולד, אבל אנחנו כן בוחרים להוליד, לפרסם, להעלות סטטוס בפייסבוק. לא כולם. יש אנשים שבחרים לא להביא ילדים לעולם, רוב בני האדם לא מפרסמים ספרים או שירים ותאמינו או לא, יש כאלו שאין להם דף פייסבוק. רובנו רוצים להיות נוכחים בעולם ושנוכחות זו תיראה. אף אחד לא רוצה להיות שקוף. אנחנו רוצים להיות באור ולא בחושך, רוצים שחיינו יהיו פומביים. נכון, תמיד נסתיר דברים שנרצה שאחרים לא ידעו, נהיה קנאים לפרטיות שלנו, אבל עיקר חיינו יתנהלו באור. כשרואים אותנו יכולים להתייחס אלינו, להגיב, לאהוב אך גם לבקר ואפילו לשנוא. אלי ויזל, סופר וחתן פרס נובל לשלום, אמר שההיפך מאהבה זו לא שגאה אלא אדישות. להיות לבד בחושך זה להיות אדיש לעולם ולהשאיר את העולם אדיש אליך.

כשמילים יוצאות מרשות היחיד לרשות הרבים, הן מקבלות עצמאות. הכותב כבר לא יכול לשלוט בפרשנות שתינתן להן ובתגובות שהן יעוררו. יש אנשים החוששים מהקלות בה ניתן להפיץ היום מילים כתובות. הם חוששים מסכנות לפרטיות, לביטחון, לתרבות, לחברה ואפילו לכלכלה. אני מציע להחליף את הפחד בשמחה. יש לשמוח על שוויון ההזדמנויות להשמעת הקול האישי, שוויון ההזדמנויות להפצת מחשבות ורעיונות, שוויון הזדמנויות להיות נראה בעולם. בזכות הטכנולוגיה, כל אחד יכול להיות נוכח פעיל בעולם, להוציא עצמו לאור. הטכנולוגיה לא מבטיחה לאדם חיים משמעותיים, אבל היא מאפשרת ליותר אנשים להיות נראים ושותפים במעגלים שונים של יצירת משמעות.

התמודדות עם היציאה לאור | גיתית אילוז

שלום, אני גיתית אילוז, בת 21. יש לי אמא מקסימה ששמה אורטל, עד היום היא רק עטפה אותי וחיבקה. אני לא אשקר, היה כיף כי היא עשתה הכל בשבילי. בהתחלה כשיצאתי מהבית למכינת כנפיים, היא מאוד פרגנה לי, מאז עבר חודש והיא עדיין לא מרפה ממני. בשבתות ובחגים היא פה למעני.. כשאני חוזרת הביתה היא מכינה את כל המאכלים האהובים עלי והיא פשוט "אמא אדמה".

למרות שאני אוהבת אותה והיא כל חיי, היה לה קושי לשחרר אותי. אני חייבת להודות שלפעמים זה באמת כיף, אבל לפעמים לא. לאט לאט מתרגלים ומשחררים. יש לי גם את אבי החורג, שלום, שהוא קצת יותר משחרר, אבל באופן דומה לאמא שלי הוא מחבק, עוטף, אוהב ולא עוזב. לעומתה הוא קצת יותר נותן חופש לעצמאות שלי.

” יצאתי לחיים מלאים

בעצמאות שכל כך

רציתי לקבל פה

אז יצאתי לחיים מלאים בעצמאות שכל כך רציתי לקבל פה. אני בן אדם שאפתן ומלא כריזמה שמסוגל לעשות הכל. כשאמא שלי הוציאה אותי מהבית זה היה בשבילי "וואו" כי אין הרבה אמהות שהיו מוציאות את הילד שלהן מהבית רק בגלל שהן רואות שהוא בודד.

אמא שלי זו האישה שלי לחיים, המורה, המטפלת, אשת הסוד שלי ממש. כשהתהליך של המכינה התחיל,

איתו גם התחילו הדמעות לזלוג על פניה של אימי. כבר כשהגיע יום הגיבוש הראשון, אבא שלי סיפר לי שהיא בכתה בדרך הביתה. זה הכאיב לי ממש, אבל בסופו של דבר באתי למכינה שעטפה אותי באהבה גדולה - היה לי את דני, שהיה עובד סוציאלי והוא היה תומך ומקשיב; יש את גידי שמנצח על המכינה שלנו; ויש את רונן שהוא הרכז. בין כל אלה, יש אותי, וכולם דואגים שאני ארגיש טוב, למשל טל המרפאה בעיסוק שהתאימה לי הליכון ועזרה לי להכיר בבעיה שיש לי, ולא לפחד מה יגידו או יחשבו, אלא להיות אני, להכיר בזה שאני נכה. יש בי עוד המון דברים אחרים שיפים וטובים, שלעומתם ההליכון הוא בעצם כלום.

כאן יש לי אנשים שמקבלים אותי כמו שאני. אני ממש אוהבת את המכינה הזאת, מרגיש לי שהכל טוב פה, אני מרגישה אסירת תודה על הדאגה והרגישות כלפיי. הכי טוב לי פה בעולם, כשאני חוזרת הביתה אני רק מחכה ליום ראשון כדי לחזור לפה, אני אוהבת את המכינה פשוט. זה סוג של יציאה מהארון בשבילי.

” כאן יש לי אנשים שמקבלים

אותי כמו שאני. אני ממש

אוהבת את המכינה

יציאה לאור לאורך ההיסטוריה | כריס אוחנה

It began with darkness, as many things often do. People were uneducated and knew little of the world. But they soon grew curious wanting to roam and explore the world in which they lived, and that's when they discovered the light known as knowledge. Slowly but surely as human began to study and learn the light of their knowledge increased, and the darkness of their ignorance waned and faded. Equipped with what they had learnt humans went on to build glorious civilizations, and solve some of life's great mysteries.

To this day people are still learning forever seeking to increase the light of their intelligence, and banish the darkness of ignorance.

Knowledge is light, but only when it's tempered by love, understanding and compassion.

Be kind to one and other, And happy Hanukkah.

Christian Ohana

זה התחיל באפלה, כמו רוב הדברים. אנשים היו חסרי השכלה וידעו מעט מאוד על העולם. אבל מהר מאוד צמח בהם רצון סקרן לשוטט ולחקור את העולם בו הם חיו, וכך הם גילו את האור, המוכר בתור "ידע". לאט אבל בטוח, בעודם מתחילים ללמוד ולחקור, אור הידע שלהם התעצם, וחשכת הבורות שלהם דעכה והתפוגגה. מצוידים במה שלמדו, המשיכו האנשים להתפתח, בנו ציוויליזציות מרהיבות, ופתרו כמה מהתעלומות הגדולות ביותר בחיים.

עד עצם היום הזה, אנשים עדיין ממשיכים ללמוד, לנצח מבקשים להעצים את אור האינטליגנציה שלהם, ולגרש את חשכת הבורות.

ידע הוא אור, אבל רק כאשר הוא נובע מתוך אהבה, הבנה וחמלה.

היו אדיבים זה לזה, וחג חנוכה שמח.

כריסטיאן אוחנה

יציאתי לאור | יותם זורע

לפני שנתיים יצאתי מביתי אל דרך חדשה לקראת העצמאות בניהול חיי באופן מיטבי ונכון. המסע לשם היה רצוף בהרבה התמודדויות וניסיון שלי לראות באמת מה אני יכול לעשות בכדי שהחיים שלי יהיו יותר עצמאיים וחופשיים.

”
עצם הרעיון לחיות עם
עוד אנשים היה מאתגר
ומפחיד בהתחלה
“

”
המסע היה רצוף בהרבה
התמודדויות וניסיון שלי לראות מה
אני יכול לעשות בכדי שהחיים שלי
יהיו יותר עצמאיים וחופשיים.
“

את כל "המסע" הזה לא יכולתי לעשות ללא הגב והתמיכה הרבה של משפחתי היקרה מכל והוריי המדהימים. במהלך השנתיים בעמותה הייתי חלק מקבוצת חץ במכינה וזה היה מאתגר ומלמד, עצם הרעיון לחיות עם עוד אנשים היה מאתגר ומפחיד בהתחלה אך עם הסרת ההגנות התחלתי לקבל את העניין ופשוט לחוות. אני רוצה להודות לעמותה ולחבריי בקבוצת חץ, שתמכו סייעו והובילו אותי ואיתי את המסע הזה עד היום. אני מודה לכם מאוד ואוהב אתכם מאוד.

ואחרונים חביבים להוריי ולאחיותיי המדהימות והמקסימות,

בלעדיכם אני חצי בן אדם.

אוהב אתכם יותם

תודות | מערכת מכוונים גבוה

תודה לכל הכתבים העוסקים במלאכה, תודה לכל מי שהיה מאחורי הקלעים.

תודה רבה לגידי צור שהדריך והנחה את צוות מכוונים גבוה.

תודה רבה לאיריס ברבי שנתנה חסות לעיתון דרך החנות למשמעות.

תודה רבה לעידן קפלן שייעץ בכל עת!

תודה רבה לגל אנגדיה שעיצבה את הלוגו של העיתון.

תודה לכל הכתבים: כריס אוחנה; גיתית אילוז; רונן גרינברג; עמית הגלעדי; יותם זורע; גדי רוזנטל;

תודה לכל המרואיינים: סוזן ניירנס, סמנכ"לית העמותה; ארד אילון; אלונה טל; תומר שושני; עדן גורביץ'; יותם זורע; עידו גבריאלי; תודה לקטי, רכזת מכינת כנפיים על הרצף האוטיסטי; תודה למיכל חסון.

תודה רבה רבה לאור בן עמרם, רכזת השירות הלאומי, על ההקשבה בכל עת.

תודה רבה רבה ליונתן כרמי ותם לוי, צוות מכוונים גבוה.

תודה ענקית ענקית ליהודית זגורי על תיאום פגישות, מידע על העמותה וקשר עם הנהלת העמותה.

מעריכים את עזרתכם, עבודתכם הקשה, ותרומתכם לעיתון זה.

